

20

21

Puolustushallinnon vastuullisuusraportti

Puolustusvoimat
Försvarsmakten • The Finnish Defence Forces

Esipuhe

Yhdistyneet Kansakunnat (YK) julkisti globaalin kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman vuonna 2015. Se sisältää 17 tavoitetta, jotka kaikkien maiden tulisi yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Vastuu Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamisesta on maiden hallituksilla. Osana toimeenpano-ohjelmaa hallitukset ovat sitoutuneet laatimaan kansalliset suunnitelmat siitä, miten Agenda 2030:n tavoitteet saavutetaan sekä raportoimaan toimeenpanotyön edistymisestä YK:lle. Suomen hallituksen Agenda 2030 -toimeenpanotyötä ohjaa kansallinen toimeenpanosuunnitelma. Yhteiskunnan osallistamista kestävän kehityksen työhön tukee Suomen Kestävän kehityksen toimikunta, joka julkisti uuden kansallisen Kestävän kehityksen strategian vuosille 2022–2030 joulukuussa 2021. Uusi strategia on nimeltään ”Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen Suomi”.

Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan ja puolustusyhteistyön, sotilaallisen maanpuolustuksen, muiden viranomaisten tukemisen, kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen sekä sotilaallisen kriisinhallinnan ohjauksesta, valmistelusta ja seurannasta

sekä kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisesta. Puolustushallinnon strategisena päämääränä on toiminta- ja turvallisuusympäristöön suhteutettu vahva kansallinen puolustuskyky, jolla pyritään ehkäisemään Suomeen kohdistuva voimankäyttö ja sillä uhkaaminen. Turvallisuus on vakaan ja hyvinvoivan yhteiskunnan perusta.

Puolustusministeriön arvot ovat uskottavuus, vastuullisuus ja kehityshakuisuus. Niillä tuetaan puolustushallinnon johtamista ja ne ohjaavat koko hallinnonalan ja jokaisen sen työntekijän toimintaa. Puolustushallinnon strateginen visio on uskottava puolustuskyky, jonka avulla säilytetään Suomen itsenäisyys, turvataan alueellinen koskemattomuus ja valtionjohdon toimintavapaus, edistetään väestön turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpidetään yhteiskunnan toimivuus. Visio on puolustushallinnon johtamisen tulevaisuuden kartta, jossa osoitetaan kehityksen suunta toimintaympäristön edellyttämän puolustuskyvyn rakentamiselle.

Kansliapäällikkö
Esa Pulkkinen
Puolustusministeriö

Kenraaliluutnantti
Eero Pyötsiä
Päaesikunnan päällikkö

Sisältö:

1. Vastuullisuudesta raportointi	4
2. Puolustusministeriön hallinnonala lyhyesti	5
Puolustusministeriö	5
Puolustusvoimat	6
3. Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden johtaminen puolustushallinnossa	7
4. Toiminnan vaikutukset painopistealueittain vuonna 2021	10
Vakaus ja turvallisuus	11
Elinkaariajattelu ja kiertotalous	16
Henkilöstön ja koulutettavien tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja hyvinvointi	18
Energia- ja ilmastovastuullisuus	21
Ympäristövastuullisuus	23

Julkaisija: Puolustusministeriö
Verkko-ISBN: 978-951-663-142-7

www.defmin.fi
www.puolustusvoimat.fi

1. Vastuullisuudesta raportointi

Puolustusministeriön strategisessa suunnitelmassa vastuullisuus on kuvattu luotettavuuden, isänmaallisuuden, tuloksellisuuden ja velvoitteiden noudattamisen kautta.

Vastuullisuuden käsite yhteiskunnassa on laajentunut ja vakiintunut käsittämään sitovat velvoitteet ylittävän ympäristövastuun sekä sosiaalisen ja taloudellisen vastuun. Strategisen suunnitelman mukainen julkisen hallinnon vastuullisuusnäkökulma on tärkeä arvo ja osana yhteiskuntaa on puolustushallinto tunnistanut myös yhteiskuntavastuun osaksi tavoitteitaan ja toimintaansa.

Puolustusministeriön resurssipoliittinen osasto on asettanut työryhmän, joka koostuu ministeriön ja Pääesikunnan edustajista ja sen tehtävänä on valmistella hallinnonalan vuosittainen vastuullisuusraportti. Hallinnonalan ensimmäinen vastuullisuusraportti koskee vuotta 2021. Hallinnonalan vastuullisuudesta raportoidaan vuosittain koskien edeltävän vuoden tavoitteita. Raportti julkaistaan puolustusministeriön ja Puolustusvoimien verkkosivuilla.

”*Puolustushallinto on tunnistanut myös yhteiskuntavastuun osaksi tavoitteitaan ja toimintaansa.*”

2. Puolustusministeriön hallinnonala lyhyesti

Puolustusministeriö

Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikasta ja kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä. Tehtävänsä toteuttamiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä ja yhteistyössä **sidosryhmiensä kanssa puolustusministeriön tehtävänä on:**

- vastata itsenäisen sotilaallisen maanpuolustuksen voimavaroista ja muista toimintaedellytyksistä
- vastata kansainvälisen kriisinhallinnan toimintaedellytyksistä ja vaikuttaa Euroopan turvallisuusrakenteisiin kansallisten etujen turvaamiseksi
- vastata kestävästä maanpuolustustahdosta.

Puolustusministeriö vastaa sotilaallisen maanpuolustuksen voimavaroista ja puolustusvoimien toimintaedellytyksistä. Niin ikään sen vastuulla on Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan sekä Euroopan turvallisuusrakenteisiin vaikuttaminen kansallisten etujen turvaamiseksi. Puolustusministeriö vastaa kokonaismaanpuolustuksen koordinoinnista ja kestävästä maanpuolustustahdosta. Valtioneuvoston ohjaava ote siirtyy puolustusministeriön kautta puolustusvoimiin ja vastavuoroisesti puolustusvoimien tarpeet välittyvät puolustusministeriön kautta valtioneuvoston tietoon. Puolustusministeriössä työskenteli vuoden 2021 lopussa 147 henkilöä. Luku sisältää noin 20 sotilasvirkaa.

”*Puolustusministeriö vastaa sotilaallisen maanpuolustuksen voimavaroista ja puolustusvoimien toimintaedellytyksistä.*”

Puolustusvoimat

Puolustusvoimat turvaa Suomen aluetta, kansan elinmahdollisuuksia ja valtiojohdon toimintavapautta sekä puolustaa laillista yhteiskuntajärjestystä tarvittaessa sotilaallisin voimakeinoin aseellisen hyökkäyksen tai sitä vastaavan ulkoisen uhan kohdistuessa Suomeen. Puolustusvoimat ylläpitää kaikissa oloissa sotilaallista valmiutta ja kehittää sitä. Normaalioloissa puolustusvoimien keskeisimpänä tehtävänä on suorituskykyjen kehittäminen ja ylläpito, mikä käsittää asejärjestelmien ja muiden suorituskykyjen suunnittelun, hankinnan, ylläpidon ja poiston sekä näitä käyttävien joukkojen tuottamisen.

Puolustusvoimien tehtävät ovat:

- **Suomen sotilaallinen puolustaminen**, johon kuuluvat:
 - a) maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen;
 - b) kansan elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtiojohdon toimintavapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen;

c) sotilaskoulutuksen antaminen ja vapaaehtoisen maanpuolustus- koulutuksen ohjaaminen sekä maanpuolustustahdon edistäminen;

- **muiden viranomaisten tukeminen**, johon kuuluvat:
 - a) virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten ja muiden ihmisten hengelle tai terveydelle vakavaa vaaraa aiheuttavien rikosten keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi;
 - b) pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja;
- **osallistuminen** aluevalvontayhteistyöhön tai muuhun **kansainvälisen avun antamiseen** ja kansainväliseen toimintaan, mukaan lukien Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan perustuvaan apuun;
- **osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan** ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

Normaalioloissa Puolustusvoimien organisaation ylimmän tason muodostavat Pääesikunta ja alaiset laitokset, Maavoimat, Merivoimat, Ilmavoimat ja Maanpuolustuskorkeakoulu. Pääesikunnan alaiset laitokset ovat Puolustusvoimien johtamisjärjestelmäkeskus, Puolustusvoimien palvelukeskus, Puolustusvoimien tiedustelulaitos, Puolustusvoimien tutkimuslaitos sekä Puolustusvoimien logistiikkalaitos. Puolustusvoimien välitön johto ja valvonta kuuluvat puolustusvoimain komentajalle, jolla on apunaan Pääesikunta. Hallinnollisissa asioissa Puolustusvoimat on puolestaan puolustusministeriön alainen. Rauhanaikana Puolustusvoimilla on palkattua henkilökuntaa kotimaan tehtävissä noin 12 000 henkeä, josta noin kolmasosa on siviilejä. Varusmiehiä Puolustusvoimat kouluttaa vuosittain noin 20 000.

3. Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden johtaminen puolustushallinnossa

Puolustushallinto pyrkii toiminnassaan edistämään Suomen kestävää kehitystä.

Kestävän kehityksen periaatteita on sisällytetty hallinnonalan strategioihin, ohjelmiin ja toimintaan, joiden seurauksena hallinnon eri tasoille on syntynyt kestävää kehitystä edistäviä käytäntöjä, kehityshankkeita ja toimintatapoja. osoittavat hallitusohjelma ja hallituksen kestävyystiekartta sekä kansallinen kestävä kehityksen strategia. Puolustusministeriö seuraa muutoksia kansallisessa viitekehyskentässä ja arvioi mahdollisia muutostarpeita hallinnonalan ohjaukseen yhdessä eri vastuualueiden omistajien kanssa. Puolustusvoimat seuraa kansallisen vastuullisuuden viitekehityksen muutoksia osana toimintansa suunnittelua ja seurantaa.

Kestävän kehityksen toimeenpanoon liittyvät vastuut on määritelty puolustusministeriön työjärjestyksessä ja taloussäännössä sekä tarkemmissa

prosessikuvauksissa. Kestävän kehityksen toimeenpano tapahtuu hallinnonalan vakiintuneiden suunnittelu- ja ohjausprosessien kautta. Pitkän aikavälin suunnittelun näkökulmasta merkittävin prosessi on strategisen suunnittelun prosessi. Muita kestävä kehityksen ohjauksen ja raportoinnin kannalta tärkeitä prosesseja ovat toiminta- ja taloussuunnittelu, tulosohjaus sekä hallituksen vuosikertomuksen laatiminen. Puolustushallinnon vastuullisuustyön viitekehityksenä toimii taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristövastuu, YK:n Kestävän kehityksen periaatteet sekä hyvä hallintotapa.

Puolustusministeriön toiminnassa sovelletaan Kestävä kehitys ja vastuullisuus puolustushallinnossa suunnitteluasiakirjaa. Puolustusvoimissa suunnitteluasiakirjan periaatteita ja toimintamalleja sovelletaan soveltuvin osin. Suunnitteluasiakirja on suunnitelma kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanosta hallinnonalalla. Asiakirja kuvaa puolustushallinnon

kestävän kehityksen ja vastuullisuuden viitekehystä, ohjausta, nykytilaa ja tavoitteita. Se on tarkoitettu puolustushallinnon hallinnonalan sisäiseen käyttöön ja se tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa, esimerkiksi hallitusohjelman ja kansallisten sitoumusten tuottamien syötteiden perusteella. Osana suunnitteluasiakirjaa määriteltiin hallinnonalan vastuullisuuden painopistealueet ja niiden liittymäpinnat YK:n Agenda 2030:n tavoitteisiin.

Puolustushallinnon tavoitteena on hallinnonalan tehtävien toteuttaminen taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla. Puolustushallinto on toiminnassaan tunnistanut viisi kestävä kehityksen ja vastuullisuuden painopistealuetta, joihin sen toiminnalla on erityistä vaikutusta. Painopistealueet linkittyvät edelleen Agenda 2030:n tavoitteisiin.

Tunnistettuja painopistealueita ovat:

Vakaus ja turvallisuus

Puolustuspolitiikalla, uskottavalla puolustuskyvyllä ja sotilaallisella kriisinhallinnalla ehkäistään ja hillitään konflikteja sekä edistetään yhteiskunnallista vakautta ja turvallisuutta. Uskottava maanpuolustus mahdollistaa yhteiskunnallisen turvallisuuden ja vakauden. Sotilaallinen maanpuolustus, kokonaismaanpuolustus, viranomaisyhteistyö ja sotilaallinen kriisinhallinta vahvistavat kansallista ja kansanvälistä turvallisuutta.

Elinkaariajattelu ja kiertotalous

Puolustushallinto on merkittävä julkinen hankkija. Hallinnonalan budjetista käytetään noin kolmasosa erilaisiin materiaali- ja palveluhankintoihin. Puolustushallinnon materiaalipolitiikassa arvioidaan olennaisesti materiaalin elinkaarta ja sen hallintaa. Vastuullisuus huomioidaan hankkeissa ja hankinnoissa koko elinkaaren ajalta.

Henkilöstön ja koulutettavien tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja hyvinvointi

Rauhanaikana puolustushallinnolla on palkattua henkilöstöä noin 12 000 henkeä. Henkilöstön hyvinvoinnista, toimintakyvystä ja osaamisesta huolehditaan. Avoimella vuorovaikutuksella taataan motivoiva ja mielekäs työympäristö ja asepalvelus. Asepalvelukseen hakeutuvien naisten määrää pyritään lisäämään ja puututaan syrjintään ja epäasialliseen käytökseen.

Energia- ja ilmastovastuullisuus

Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen vaikuttavat puolustushallinnon toimintaympäristöön sekä infrastruktuuriin ja materiaaliin. Puolustushallinnon toimintaa ohjataan resurssiviisaasti ilmastovastuuteen ja energiatehokkuuteen.

Ympäristövastuullisuus

Puolustushallinto on valtakunnallinen, mutta usein myös paikallisesti merkittävä yhteiskunnallinen toimija. Sotilasalueilla on paljon arvokkaita luonto- ja ympäristöarvoja. Ympäristönsuojelun toimenpitein tuetaan puolustushallinnon lakisääteisiä tehtäviä sekä pyritään ennaltaehkäisemään ja minimoimaan toiminnan haitallisia vaikutuksia. Toimitaan ympäristönsuojelussa aktiivisena osana muuta yhteiskuntaa.

Puolustushallinnon Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden painopistealueet

4. Toiminnan vaikutukset painopistealueittain vuonna 2021

Vakaus ja turvallisuus

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 16.

Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto:

Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin, rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.

”Suomi pitää huolen uskottavasta kansallisesta puolustuksestaan ja sen riittävästä resursoinnista. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on ehkäistä Suomen joutuminen sotilaallisen konfliktin osapuoleksi. Suomi harjoittaa aktiivista vakauspolitiikkaa sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisemiseksi. Suomi ei salli alueensa käyttämistä vihamielisiin tarkoituksiin muita valtioita vastaan. Kansainvälinen puolustusyhteistyö, kansainvälinen koulutus- ja harjoitustoiminta sekä osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan ovat tärkeä osa Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.”

(Valtioneuvoston selonteko Agenda 2030:sta, 2020)

Hallitusohjelma ohjaa valtion talouspolitiikan toteutusta. Suomen talouspolitiikkaa määrittää myös EU-lainsäädäntö. Valtion viraston tilinpäätöksen ja tulosvastuun toteuttamista varten laadittavan toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta sekä viraston ja laitoksen tuotoista ja kuluista, taloudellisesta asemasta ja toiminnallisesta tuloksellisuudesta. Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) tarkastaa vuosittain ministeriöiden ja muiden tilinpäätösvelvollisten virastojen tilinpäätökset. Tarkastuksellaan VTV varmistaa, että valtion varoja käytetään eduskunnan tahdon mukaisesti, lakeja noudattaen ja järkevästi.

Uskottava maanpuolustus mahdollistaa yhteiskunnallisen turvallisuuden ja vakauden. Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteiden mukainen toiminta myös lisää vakautta ja turvallisuutta yhteiskunnassa ja puolustushallinnon tehtävät tukevat kestävä kehitystä. Puolustuspolitiikalla, sotilaallisella maanpuolustuksella, kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisella, muiden viranomaisten tukemisella sekä sotilaallisella kriisinhallinnalla vahvistetaan kansallista ja kansainvälistä turvallisuutta. Nämä luovat pohjan ja edellytykset yhteiskunnan kestävä kehityksen mukaiselle toiminnalle.

Kansainvälinen turvallisuusympäristö on ollut jo pitkään jännitteinen. Venäjän hyökkäyssota on entisestään epävakauttanut kansainvälistä turvallisuutta ja se vaikuttaa Euroopan ja Suomen turvallisuuteen pitkäkestoisesti. Suomi varautuu konfliktin laajenemiseen ja laaja-alaiseen vaikuttamiseen, ml. sotilaallisen voiman käyttöön Suomea vastaan. Myös laaja-alainen vaikuttaminen säilyy

merkittävänä ja haastaa yhteiskunnan kriisinsietokykyä puolustusvalmiutta ja puolustuskyvyn ylläpitoa.

Suomen turvallisuus tehdään yhdessä. Vahva puolustuskyky on Suomen turvallisuuden perusta kaikissa turvallisuuspoliittisissa ratkaisuissa. Asevelvollisuus ja korkea maanpuolustustahto ovat Suomen puolustuksen perusta. Muutos sotilaallisessa toimintaympäristössä edellyttää puolustuskyvyn vahvistamista ja sen resursointia. Suomi puolustaa aluettaan ja yhteiskuntaansa kaikkia voimavaroja hyödyntäen kokonaismaanpuolustuksen periaatteen mukaisesti. Kehittyvä kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli on keskeinen osa myös puolustuksen pidäkettä. Kansainvälisen kahden- ja monenvälisen puolustusyhteistyön sekä harjoitustoiminnan merkitys on korostunut heikentyneessä turvallisuusympäristössä. Puolustusyhteistyö lisää todennäköisyyttä avun saamiselle kriisitilanteessa ja kohottaa Suomea kohtaan kohdistettavien sotilaallisten toimien kynnyksiä. Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan on vakiintunut osa puolustus-

yhteistyötä ja osaltaan edistää kansainvälistä turvallisuutta. Mikäli Suomen Nato-jäsenyys toteutuu, muodostaa se yhdessä vahvan kansallisen puolustuskyvyn kanssa uskottavan turvallisuusratkaisun pitkälle tulevaisuuteen.

” *Asevelvollisuus ja korkea maanpuolustustahto ovat Suomen puolustuksen perusta.* ”

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Toteuma 2021
Vastuullinen julkinen talous	Puolustushallinnon taloudenhoidon laillisuus ja toiminnan tuloksellisuus sekä valtion talousarvion noudattaminen.	Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tilintarkastus.	Vuoden 2021 puolustusministeriön tilintarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Vuoden 2021 Puolustusvoimien tilintarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. VTV:n tilintarkastuskertomukset
Puolustusmenojen osuus bruttokansantuotteesta	Hallinnonalan vaikuttavuuden ja Puolustusvoimien toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein mittari on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä.	Julkisen talouden suunnitelmassa 2021– 2024 puolustusministeriön hallinnonalan määrärahataso on kehyskaudella noin 4,4–5,0 mrd.	Vuonna 2021 puolustusministeriön hallinnonalan osuus bruttokansantuotteesta oli 248 883 milj. euroa (1,85 %) ja valtion budjettitalouden menoista 4 593,5 milj. euroa (6,7 %).
Asevelvollisten kouluttaminen ja Maanpuolustustahto	Varusmiesten ja reserviläisten maanpuolustustahtoon tukeminen.	Varusmiesten ja reserviläisten maanpuolustustahtoa kuvaavat kyselyt.	Varusmiesten loppukyselyn summamuuttujan Maanpuolustustahto säilyi edellisvuosien tapaan arvossa 4,3 (asteikolla 1–5). Reservin koulutustapahtumissa kerätyn kyselyn tulosten perusteella summamuuttujan Yleinen maanpuolustustahto arvo oli 4,56 (asteikolla 1–5). Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021
		Varusmieskoulutettavien määrä ja sukupuolijakauma.	Varusmiespalveluksen aloitti 23 454 henkilöä (24 048 ml. Rajavartiolaitos), joista naisia oli 1 173 (1 189 ml. RVL). Varusmiespalveluksesta kotiutui reserviin koulutettuina 19 781 varusmiestä (20 268 ml. RVL), joista naisia oli 883 (892 ml. RVL). Varusmiespalveluksen suoritti noin 83,3 % palveluksen aloittaneista. Varusmieskoulutuksen keskeytti 16,7 % palveluksen aloittaneista, mikä on covid-19-pandemiasta johtuen enemmän kuin edellisvuonna (2020: 15,8 %).
		Reservin koulutettavien määrä Reservin kertausharjoituksissa koulutettavien määrällinen tavoite vuodelle 2021 oli 19 300 reserviläistä.	Reservin kertausharjoituksissa koulutettiin 17 938 reserviläistä. Puolustusvoimien reservin koulutuksen määrälliset tavoitteet eivät täyttyneet covid-19-pandemian aiheuttamien harjoitusten perumisten ja siirtojen vuoksi.
	Kansalaisten maanpuolustustahtoon tukeminen.	Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan (MTS) haastattelutkimus.	MTS:n haastattelututkimuksen mukaan suomalaisten maanpuolustustahto on noussut (68 %, 2020: 65 %), samoin henkilökohtainen maanpuolustustahto (84 %, 2020: 80 %). Kolme neljäsosaa luottaa Puolustusvoimien kykyyn torjua Suomeen kohdistuvia sotilaallisia uhkia. Nykyisen asevelvollisuusjärjestelmän tuki on pysynyt vakaana, sitä tukee 73 %. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS 2021:1: Suomalaisen mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Toteuma 2021
	Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kurssit.	Koulutuspäivät ja osallistujamäärät.	MPK kehitti koulutusjärjestelmäänsä Puolustusvoimien tarpeiden ja annetun ohjauksen mukaisesti ja koulutusohjelmien ohjaus- ja hyväksymisprosessi on saatu vakiinnutettua. Vuoden 2021 aikana hyväksyttiin 20 koulutusohjelmaa, joiden mukaan MPK toteutti koulutusta valtakunnallisesti. MPK:n järjestämässä sotilaallisia valmiuksia palvelevassa (SOTVA) koulutuksesta Puolustusvoimille kohdentui 13 481 koulutuspäivää yhteensä 6 850 reserviläiselle. Yksilötaitoihin keskittyvää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa (SOTVA)-koulutusta voidaan pitää merkittävänä lisänä Puolustusvoimien joukkojen suorituskyvyn kehittämisessä. SOTVA-koulutukseen osallistuneiden henkilöiden antama palaute koulutuksesta on ollut erinomainen (4,57). Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021
Kokonaisturvallisuuden kehittäminen	Valtakunnalliset maanpuolustuskurssit	Kurssien ja osallistujien määrät.	Valtakunnallisia maanpuolustuskursseja järjestettiin yhteensä 6, joista kolme oli peruskursseja, 2 täydennyskursseja ja 1 erikoiskurssi. Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin suoritti vuonna 2021 yhteensä 126 henkilöä, joista 117 oli siviilihenkilöitä. Kokonaismäärästä 56 henkilöä oli naisia.
	Alueelliset maanpuolustuskurssit.	Kurssien ja osallistujien määrät.	Alueellisia maanpuolustuskursseja järjestettiin yhteensä 14, joista 6 yleiskursseja, 6 jatkokursseja ja 2 erikoiskurssia. Osallistujia kursseilla oli yhteensä 794, joista naisten osuus oli 279 henkilöä.
Kansainvälinen harjoitustoiminta	Kansainvälisten harjoitukset.	Harjoitusten määrä ja laatu.	Kansainvälisiä harjoituksia oli suunniteltu toteutettavaksi 60 kappaletta. Näistä peruuntui 28, joista 25 covid-19-pandemian johdosta. Kaksi harjoitusta toimeenpantiin suunnitelman ulkopuolisena harjoituksena. Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021
Kansalaisten luottamus	Luottamus instituutioon (ml. puolustushallinto).	Pyritään edistämään säännöllisesti toistettavaa kansallista mittausta.	Ei toistaiseksi tuloksia.
Sotilaallinen kriisinhallinta	Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan, jolla luodaan edellytykset kohdemaiden vakaalle ja turvalliselle kehitykselle.	Kriisinhallintaoperaatioihin koulutettujen ja osallistuneiden määrä.	Puolustusvoimat koulutti sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin vuonna 2021 noin 600 henkilöä. Puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä 109 henkilöä palveli kriisinhallintatehtävissä. Kansainvälisen sotilaallisen kriisinhallinnan henkilötyövuosikertymä oli 405 henkilötyövuotta (3,1 % kokonaishenkilötyövuosista). Puolustusvoimat osallistui 11 sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon. Kriisinhallintaoperaatioiden kokonaisvahvuus noin 350 sotilasta. Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Toteuma 2021
Asevalvonta	Sotilaallista luottamusta ja turvallisuutta lisääviin (LTL) toimiin osallistuminen asevalvontasopimusten mukaisesti.	Osallistuminen asevalvontaan.	Puolustusvoimat on osallistunut asiantuntijahenkilöstöllä kansainvälisiin asevalvonta-alan kokouksiin yhteistoiminnassa muiden viranomaisten kanssa silloin, kun käsiteltävät asiat ovat koskettaneet puolustusjärjestelmää, puolustusyhteistyötä tai Puolustusvoimien suorituskykyä. Covid-19-pandemian takia Avoin taivas -lennot ovat olleet pääosin keskeytyksissä ja muitakin LTL-toimia on rajoitettu. Tämä lisäksi Venäjä vetäytyi Avoin taivas -sopimuksesta joulukuussa 2021. Yhdysvallat on tehnyt vastaavan vetäytymisen jo vuonna 2020. Suomi valmistautui vuonna 2021 ottamaan seuraavan vuoden 2022 alusta Etyjin jäsenneilyn vuoropuhelun (Structured Dialogue) puheenjohtajuuden. Marraskuussa 2021 Puolustusvoimat toteutti onnistuneesti Wienin asiakirjan mukaisen kerran viidessä vuodessa järjestettävän tukikohtavierailun, joka sisälsi vierailut Jääkäriprikaatiin ja Lapin lennostoon sekä uuden pääaseistuksen ja -kaluston esittelyn. PV Asevalvonta
Virka-aputehtävät	Muiden viranomaisten tukeminen.	Pyydettyjen virkatehtävien toteutus.	Vuonna 2021 Puolustusvoimat on tukenut muita viranomaisia antamalla virka-apua ja toteuttamalla siihen rinnasteisia tehtäviä yhteensä 494 kertaa. Puolustusvoimat on kyennyt tukemaan muita viranomaisia pyydettyllä tavalla. Koronapandemian hallintaan liittyvien virka-aputehtävien valmistelu ja päätöksenteko on aiemman mukaisesti toteutettu keskitetysti Pääesikunnassa. Menettelyllä on varmistettu puolustusvoimallisesti resurssien käytön tarkoituksenmukaisuus. Koronapandemiaan liittyvien virka-aputehtävien määrä on edelleen ollut suhteellisen vähäinen, eikä siihen ole jouduttu sitouttamaan merkittäviä resursseja pitkäaikaisesti.

Elinkaariajattelu ja kiertotalous

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 12.
Vastuullista kuluttamista: varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.

Puolustushallinto on merkittävä julkinen hankkija. Hallinnonalan budjetista käytetään noin kaksi kolmasosaa erilaisiin materiaali- ja palveluhankintoihin. Materiaalin elinkaaren arviointi ja hallinta kuuluvat olennaisena osana puolustushallinnon materiaalipolitiikkaan. Kestävä kehitys on otettu huomioon Puolustusvoimien materiaalisessa kehittämisessä. Materiaalitehokkuutta edistetään kestävien ja pitkäikäisten tuotteiden hankinnalla sekä tehostamalla elinkaariajattelua. Puolustusministeriön hallinnonalan toiminnalla voidaan kansallisella tasolla vaikuttaa myös hankintojen ja koulutuksen kautta luonnonvarojen kestävään ja tehokkaaseen käyttöön sekä kuluttajatottumusten muovautumiseen.

Puolustushallinnon materiaalipolitiikan tavoitteena on luoda edellytykset joukkojen varustuksen kustannustehokkaille hankinnoille, ajanmukaistamiselle ja ylläpidolle sekä varmistaa varustuksen käyttöedellytykset ja täydennysmahdollisuudet myös poikkeusoloissa. Kertakäyttökulutuksen tilalle on juurtumassa kestävä kehityksen ja kiertotalouden käsitteet. Puolustusvoimissa pyritään vähentämään jätteen syntymistä, parantamaan lajittelua sekä kehitetään entisestään materiaalin hallintaa elinkaaren pidentämiseksi ja etsitään uusia vaihtoehtoja käytöstä poistettavan materiaalin hävittämiselle. Puolustushallinto edistää kotimaisen teollisuuden tuotannon ylläpitoa ja kehittämistä Suomen puolustuksen kannalta strategisilla ja kriittisillä kompetenssialueilla ja luo omalta osaltaan edellytyksiä alan tulevaisuudelle.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Toteuma 2021
Jätteet	Jätteiden määrän vähentäminen ja kierrätysasteen lisääminen.	Seuranta.	Vuonna 2021 Puolustusvoimien jätteiden kokonaismäärä oli 9400 tonnia, josta 46,5 % kierrätettiin materiaalina ja 4,6 % hyödynnettiin energiana. Jätteiden määrässä ei ole ollut viime vuosina muutosta. Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021
Kuluttajietoisuuden lisääminen	Ympäristövastuullisuus intissä -oppimateriaali otetaan käyttöön.	Oppimateriaalin suorittaneiden määrä.	Varusmiehille suunnattua uutta Ympäristövastuu intissä -oppimateriaalipakettia on valmisteltu vuodesta 2020 lähtien. Otettiin käyttöön saapumiserälle 02/2022. Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021
	Kestävän kehityksen osaajaksi -eOppiva kurssi osaksi henkilöstön koulutusta.	PLM henkilöstö: kurssin suorittaneiden määrä.	Kurssin julkaisu 3/22, vuodelle 2021 ei tuloksia.
Puolustushallinnon materiaali poliittinen strategia	Materiaalistrategiassa huomioidaan kestävän kehityksen ja vastuullisuuden näkökulmat hankinnoissa ja materiaalin elinkaaren ajalla.	Materiaalistrategian päivitys vuonna 2022 (toimenpide).	Puolustushallinnon materiaalistrategian päivitys aloitettiin vuonna 2021 ja valmistuu vuonna 2022. Päivityksen yhteydessä huomioidaan soveltuvin osin kestävän kehityksen näkökulmat.
Ympäristönäkökohtien huomiointi hankkeissa ja hankinnoissa.	Ympäristönäkökohdat huomioidaan mahdollisimman hyvin. Hankittavalle tuotteelle asetetaan mahdollisuuksien mukaan ympäristökriteeri.	Tärkeimmiltä puolustusmateriaalia tuottavilta toimittajilta edellytetään ympäristöjärjestelmän mukaista toimintaa. Pyydetään soveltuvilta osin hankkeiden ja hankintojen hiilijalanjälki ja ympäristönäkökohtatiedot toimittajilta (toimenpide).	Puolustusvoimat on soveltuvin osin edellyttänyt ympäristöjärjestelmä ISO 14001 mukaista toimintaa tärkeimmiltä puolustusmateriaalia tuottavilta toimittajilta. Hankkeista laaditaan lausunnot, joissa otetaan kantaa hankittavan materiaalin arvioituihin ympäristövaikutuksiin koko sen elinjakson ajalta. Vaatimukset ja suositukset kohdistuvat esimerkiksi vaihtoehtoisten energiamuotojen selvittämiseen ja käyttöönottoon sekä käytön päätyttyä materiaalin kierrättämiseen. Uusin hankkeille asetettu vaatimus on, että toimittajilta tulee pyytää hankittavan materiaalin hiilijalanjälkitiedot. Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021

Henkilöstön ja koulutettavien tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja hyvinvointi

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 3.

Terveyttä ja hyvinvointia: *Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille.*

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 5.

Sukupuolten tasa-arvo: *Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.*

”Puolustuspolitiikan osana hallitus parantaa naisten edellytyksiä suorittaa vapaaehtoinen asepalvelus ja palvella puolustusvoimissa muun muassa tasa-arvotyöllä ja lisäämällä tietoisuutta naisten asepalveluksesta. Parlamentaarinen komitea asetetaan selvittämään yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Tavoitteena on korkean maanpuolustustahdon ylläpitäminen ja kansalaisyhteiskunnan yhdenvertaisuuden vahvistaminen.”

(Valtioneuvoston Selonteko Agenda 2030:sta)

Puolustushallinnon henkilöstövoimavarojen johtamisen päämääränä on turvata ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö. Osaava ja toimintakykyinen henkilöstö on keskeinen osa puolustushallinnon suorituskykyä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman huomiointi on osa jokapäiväistä toimintaa ja sen tulee näkyä perinteisen henkilöstöhallinnon toiminnan lisäksi myös hankkeiden ja ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Toteuma 2021
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	Tasa-arvoasiat on integroitu osaksi tulosjohtamista ja hankkeita.	Tasa-arvoasiat on huomioitu hallinnonalan talousarviovalmistelussa, säädösvalmistelussa ja tulosohejauksessa, muun muassa tulossopimuksissa.	Tasa-arvotarkastelu kuuluu vuoden 2021 talousarvioesitykseen, hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelussa on huomioitu tasa-arvoasiat. Puolustusministeriön ja Puolustusvoimien tulossopimuksessa on tasa-arvokirjaus. Vuoden 2021 säädöshankkeissa 50 %:ssa (2/4 kpl) on tehty tasa-arvotarkastelu.
		Henkilöstötyövuosien määrä, sukupuolijakauma ja koulutusjakauma.	Puolustusministeriö on asiantuntijaorganisaatio. Puolustusministeriön virkamiehillä on yleensä korkeakoulu- tai yliopistotutkinto, alemman korkeasteen koulutus tai keskiasteen koulutus. Ministeriön henkilöstömäärä oli vuoden 2021 lopussa 147. Heistä sotilasvirassa oli vajaat 20 henkilöä. Naisia oli henkilöstöstä 67 (45,6 %) ja miehiä 80 (54,4 %). Puolustusministeriön tilinpäätös Puolustusvoimissa henkilötyövuosia kertyi yhteensä 12 380. Nousua edellisvuoteen oli 233 henkilötyövuotta. Palkatun henkilöstön sukupuolijakauma 81,2 % miehiä ja 18,8 % naisia. Henkilöstöstä noin kolmasosa on siviilejä tai siviilikoulutuksen saaneita. Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021
		Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutuminen.	Puolustusministeriön sukupuolten välisessä tasa-arvossa miesvastaajien keskiarvo oli 4,58 ja naisvastaajien 3,95. Kysely tehtiin osana työhyvinvointikyselyä (asteikko 1-5). Puolustusvoimien työilmapiirikyselyssä sukupuolten välisessä tasa-arvossa miesvastaajien keskiarvo oli 4,6 ja naisvastaajien keskiarvo 4,00 (asteikko 1-5).
Tasa-arvosuunnitelma	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman huomiointi on osa organisaation jokapäiväistä toimintaa ja sen tulee näkyä perinteisen henkilöstöhallinnon toiminnan lisäksi myös muissa toiminnoissa, kuten hankkeiden ja ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa.	Puolustusministeriön tasa-arvo-suunnitelman ajantasaisuus. Puolustusvoimien hallintoyksiköiden tasa-arvosuunnitelmien ajantasaisuus.	Puolustusministeriön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021 on ajantasainen. Puolustusvoimien hallintoyksiköiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat vuosille 2021-2022 on pääosin päivitetty ja ajan tasalla.
		Puolustusministeriön hallinnonalalla on tasa-arvolain edellyttämät tasa-arvo-toimikunnat.	Puolustusministeriössä toimii puolustushallinnon yhteinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyöryhmä, joka seuraa ja raportoi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioista sekä valtavirtaistettavien hankkeiden etenemisestä puolustushallinnon johdolle. Pääesikunta ja puolustusministeriö seuraavat suunnitelmien ajantasaisuutta ja sisältöä.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Toteuma 2021
YK:n päätöslauselma 1325	<p>YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 mukaan naisten turvallisuudesta ja asemasta tulee huolehtia aikaisempaa paremmin konflikteissa ja kriisinhallintaoperaatioissa.</p> <p>Puolustushallinnon osalta päätavoitteet ovat turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan sukupuolijakauman tasapainottaminen sekä gender-näkökulman sisällyttäminen turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja koulutukseen.</p>	Puolustusvoimien ja puolustusministeriön yhteinen Puolustushallinnon ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -toimintaohjelma laaditaan kulloisenkin voimassa olevan kansallisen toimintaohjelmaan kirjattujen tavoitteiden perusteella.	<p>Puolustusvoimissa jatkettiin päätöslauselmaan perustuvan gender-näkökulman liittämistä koulutukseen ja kriisinhallinnan operatiiviseen toimintaan puolustushallinnon ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -toimintaohjelman mukaisesti. Toimintaa kehitettiin myös kansainväliseen harjoitustoimintaan osallistumalla sekä yhdessä Nordic Centre for Gender in Military Operations (NCGM) -keskuksen ja Naton Committee on Gender Perspectives (NCGP) kanssa.</p> <p>Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021</p>
Asevelvollisuuden kehittäminen	Tasa-arvon huomioiminen osana asevelvollisuuden kehittämistyötä.	Säädösmuutokset ja palvelussuhteen ehtojen muutokset.	Puolustushallinnossa valmistellaan ja jatkoselvitetään, valtioneuvoston asettaman parlamentaarisen komitean loppuraportin perusteella, yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Kansalaisten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen on yksi komitean työskentelyä ohjaavista reunaehdoista.
Hyvinvointi ja työtyytyväisyys	Puolustusministeriöllä ja Puolustusvoimilla on osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilökunta.	Työtyytyväisyyskysely (PLM) / Työilmapiirikysely (PV).	<p>Puolustusministeriön henkilöstön työtyytyväisyys on näissä kyselyissä noussut tasaisesti. Vuoden 2021 kyselyssä työtyytyväisyyden kokonaisindeksi 4,07. Tulos on paras vuonna 2004 alkaneiden työtyytyväisyyskyselyiden jatkumossa (asteikko 1-5).</p> <p>Puolustusministeriön tilinpäätös</p> <p>Puolustusvoimien henkilöstön kokonaistyötyytyväisyys säilyi edellisvuosien tapaan arvossa 4,2 (asteikko 1-5).</p> <p>Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021</p>
	Motivoiva, mielekäs sekä avoimeen vuorovaikutukseen perustuva varusmiespalvelus.	Asepalveluksessa koetut häirintä- ja kiusaamistapaukset.	2/21-saapumiserän loppukyselyn perusteella kiusaamista (muutaman kerran ja jatkuvasti) oli kokenut 43 % (saapumiserässä 1/21 40,3 %) naisista ja 20 % (19,1 %) miehistä. Sukupuolista häirintää (muutaman kerran ja jatkuvasti) oli kokenut 43 % (38,7 %) naisista ja n. 4 % (3,7 %) miehistä.
		Varusmiespalveluksen keskeyttämisprosentti ja keskeyttämisten syyt.	2/21-saapumiserän varusmiehistä keskeytti palveluksensa joukkokoulutusjakson loppuun mennessä 16,1 % (saapumiserässä 1/21 16,3 %). Merkittävimmät syyt keskeytykselle (kaikki): fyysiset syyt 38,5 % (41,4 %), mielenterveydelliset syyt 33,8 % (31,3 %) ja siviilipalvelukseen hakeutuminen 19,1 % (20,1 %).
		Arvio armeija-ajasta. Arvio ryhmäkiinteydestä. Arvio palvelusmotivaatiosta.	<p>Loppukyselyssä 1/21-saapumiserän arvio armeija-ajasta oli 4,24 ja saapumiserällä 2/21 4,22. Ryhmäkiinteydestä saapumiserä 1/21 antoi arvioksi 4,03 ja saapumiserä 2/21 3,98. Palvelusmotivaation arvioksi molemmissa saapumiserissä annettiin 3,79 (asteikko 1-5).</p> <p>Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021</p>

Energia- ja ilmastovastuullisuus

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 13.

Ilmastotekoja:

Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen vaikuttavat puolustus- ja hallinnon toimintaympäristöön sekä infrastruktuuriin ja materiaaliin. Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttaminen voi aiheuttaa ympäristövaikutuksia, joita vähennetään ja hallitaan suunnitelmallisella ympäristönsuojelutoiminnalla. Puolustushallinnon merkittävimmät ilmastovaikutukset aiheutuvat pääosin kaluston ja kiinteistöjen energiankulutuksesta.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan luonnon ja ihmisen mukautumista odotettuihin tai jo tapahtuneisiin ilmastollisiin muutoksiin joko hyödyntämällä etuja tai minimoimalla haittoja. Suomessa sateisuuden muutosten ja lämpötilan nousun

aiheuttamat tulvat, sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen sekä lumipeitteisyyden ja Itämeren jääolosuhteiden muutokset vaikuttavat puolustusvoimien toimintaan sekä käytössä olevaan infrastruktuuriin, kalustoon, henkilöstöön ja koulutettaviin. Puolustushallinto on tehnyt suunnitelmallista työtä ilmastonmuutoksen torjunnan ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi vuodesta 2010. Työn tavoitteet ja toteutuminen on kuvattu säännöllisesti päivitettävässä energia- ja ilmasto-ohjelmassa.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Toteuma 2021
Energia- ja ilmasto-ohjelma	Energia- ja ilmasto-ohjelma 2022-2026 päivitystyö vuonna 2021 ja valmistuminen 05/2022. Energia- ja ilmasto-ohjelmaa päivitetään kolmen vuoden välein ja toimenpiteiden etenemisestä ja vaikutuksista raportoidaan vuosittain.	Toimenpide vuodelle 2022.	Energia- ja ilmasto-ohjelman päivitys julkaistaan 06/2022. Aiemmassa energia- ja ilmasto-ohjelmassa vuosille 2018-2021 määritetystä 23 toimenpiteestä 12 on toteutettu/saatettu osaksi jatkuvaa toimintaa, 9 on kesken ja kahta ei ole toteutettu. Esimerkkeinä ovat biopolttoaineiden käytettävyyden selvitykset ja kokeiluprojekti sekä hankinnoissa hiilijalanjälkitietojen pyytämisen aloittaminen. Puolustushallinnon energia- ja ilmasto-ohjelma 2018-2021
Kiinteistöenergian kulutus ja kasvihuonekaasupäästöt	Vuoteen 2030 mennessä tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalisuus toimitilojen ylläpidossa. Tavoitteena on vähentää kiinteistöenergian kokonaiskulutusta yhteensä 4 % vuosina 2022-2025 (1 % vuodessa). Kiinteistöjen ylläpidon CO ₂ -päästöjen osalta vähentämistavoite on 60 % vuodesta 2020 vuoteen 2025.	CO ₂ -päästöt /vuosi. Kiinteistöenergian kokonaiskulutus /vuosi.	Puolustusvoimien kiinteistöenergian kulutus oli noin 530 000 MWh ja kasvihuonekaasupäästöt noin 17 000 tCO ₂ e. Kiinteistöenergian CO ₂ -päästöt ovat laskeneet 83 % kansallisen vertailuvuoden 1990 tasosta (225 000 tCO ₂ e) vuoteen 2021 (17 000 tCO ₂ e). Vuosien 2010 ja 2020 välillä CO ₂ -päästöt ovat pienentyneet 78 % ja vuoden 2020 ja 2021 välillä 46 %. Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021
Maa-, meri- ja ilmaliikenteen kasvihuonekaasupäästöt	Maa- ja meriliikenteen kasvihuonekaasujen päästöt vähennetään puoleen vuoden 2020 tasosta vuoteen 2030 mennessä.	CO ₂ -päästöt /vuosi.	Puolustusvoimien liikennepolttoaineiden kulutuksesta aiheutuneet kasvihuonepäästöt olivat noin 196 000 tCO ₂ e, josta noin 73 % aiheutuu sotilasilmailusta, 16 % maakalustosta ja 11 % merenkulusta. Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021

Ympäristövastuullisuus

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 11.

Kestävät kaupungit ja yhteisöt:

Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä yhdyskunnat.

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 15.

Maanpäällinen elämä:

Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestäväää käyttöä.

Puolustushallinto on valtakunnallinen, mutta usein myös paikallisesti merkittävä yhteiskunnallinen toimija. Maanpuolustuksen käytössä on noin 300 000 ha sotilasalueita. Puolustushallinto tukee myös muita viranomaisia kansalaisten arjen turvaamisessa. Sotilasalueet ovat yhdyskuntia, joiden toiminnan on oltava kestäväää, terveellistä ja turvallista siellä toimiville. Toiminnan

vaikutukset ulottuvat ympäröivään yhteiskuntaan melun ja muiden ympäristötekijöiden kautta, mutta niillä on vaikutusta myös kaavoitukseen ja alueelliseen talouteen ja työllisyyteen. Alueiden käytön suunnittelulla ja suunnitteluprosessiin osallistumisella voidaan hallita ja vähentää haitallisia vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan. Puolustusvoimien toiminta ja sen luonne ovat johtaneet

arvokkaiden luonto- ja ympäristöarvojen säilymiseen sotilasalueilla.

Toimintaan liittyy tunnistettuja ympäristöriskejä, joiden hallinta on merkittävä osa puolustusvoimien toiminnan turvaamista. Puolustusvoimat huomioi ympäristön kaikessa toiminnassaan. Ympäristönsuojelun toimenpitein tuetaan puolustus- hallinnon lakisääteisiä tehtäviä sekä ennaltaehkäistään ja minimoidaan toiminnan haitallisia vaikutuksia. Puolustuskyvyn ylläpito ennaltaehkäisee konfliktien syntymistä, millä on myös ympäristöä suojaava vaikutus. Ympäristöriskien tarkoituksenmukainen hallinta puolestaan tukee toimintaedellytysten turvaamista. Puolustusvoimilla on mahdollisuus ympäristövastuullisella toiminnallaan sekä antamansa koulutuksen kautta edistää kestävien toimintatapojen yleistymistä yhteiskunnassa.

Puolustusvoimien ympäristön- suojelutyöllä on pitkät perinteet. Sitä on toteutettu suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti jo vuosikymmeniä.

Tavoitteena on aina ollut vastuullinen ja esimerkillinen toiminta ympäristöasioiden huomioimisessa. Puolustusvoimien ympäristöstrategian tavoitetilassa vuonna 2032 ympäristövastuullisuus sisältyy kaikkeen puolustusvoimien toimintaan, ympäristöriskejä hallitaan ja ympäristöhaittoja vähennetään ennakoiden ja tehokkaasti.

Lisäksi Puolustusvoimat toimii ympäristönsuojelussa aktiivisena osana yhteiskuntaa. Kestävän kehityksen periaatteisiin sisältyy myös laajasti eri ympäristönäkökohdat ja taloudelliset seikat huomioiva pilaantuneiden alueiden hallinta ja kestävä kunnostus. Luonnon monimuotoisuus on vaarassa heikentyä seurauksena ihmisen toiminnasta, mm. ympäristön kemikalisoitumisesta ja ilmastonmuutoksesta johtuen. Puolustusvoimilla on hallussaan laajoja ampuma- ja harjoitusalueita, joilla on usein hyvin rikas luonto, sisältäen sellaisia luontotyyppisiä, elinympäristöjä ja lajeja, jotka muualta ovat vaarassa kadota ja toiminnalla on siten merkitystä myös luonnon monimuotoisuuden säilyttäjänä. Tilojen ja alueiden omistajien (Puolustuskiinteistöt ja Metsähallitus)

kanssa tehdään yhteistyötä ympäristö- ja luontoarvojen säilyttämiseksi.

”*Puolustusvoimien ympäristön- suojelutyöllä on pitkät perinteet. Sitä on toteutettu suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti jo vuosikymmeniä.*”

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Toteuma 2021
Ympäristönsuojelun kustannukset ja hankkeiden jakauma	Seurataan Puolustusvoimien ympäristönsuojelun kustannuksia ja niiden jakautumista hankkeille.	Kustannukset ja jakauma.	Vuonna 2021 käytettiin ympäristönsuojeluun 3,2 M€. Hankkeisiin käytetystä rahoituksesta 29 % käytettiin ampuma- ja harjoitusalueiden ympäristönsuojelun parantamiseen, 28 % pilaantuneiden alueiden tutkimukseen ja kunnostukseen, 22 % ympäristötarkkailuun, 13 % ampumaratojen ympäristönsuojeluun ja 5 % melunhallintaan ja 3 % T&K-projekteihin. Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021
Puolustusvoimien ympäristöjärjestelmä	Puolustusvoimissa on ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä, joka kattaa kaikki puolustusvoimien toiminnot ja materiaalin elinkaaren sekä tukee tehokasta johtamista ja toimintaa sekä mahdollistaa toiminnan kehittämisenkokonaisuutena.	Ympäristövastuullisuus on sisällytetty kaikkeen puolustusvoimien toimintaan.	Ympäristöjärjestelmä otettiin käyttöön ja osaksi olemassa olevia prosesseja vuonna 2021.
Puolustusvoimien ympäristöstrategia	Ympäristöstrategian lähtökohtana on, että kaikki Puolustusvoimien toiminta on ympäristövastuullista ja edellytykset Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen turvataan kaikissa tilanteissa. Tavoitetilassa ympäristöasioiden hallinta on entistäkin laadukkaampaa ja vakiintunut osa kaikkea Puolustusvoimien toimintaa.	Ympäristöstrategiaa toteutetaan ja seurataan osana Puolustusvoimien ympäristöjärjestelmää sekä toiminnan ja resurssien suunnittelun ja seurannan (TRSS) prosessia.	Puolustusvoimien ympäristöstrategia valmistui vuonna 2020. Ympäristöstrategia sisältää tavoitetilan vuoteen 2032 ja keinot tavoitetilan saavuttamiseksi vuosille 2021-2032. Puolustusvoimien ympäristöstrategia 2021-2032

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Puolustusministeriö
Eteläinen Makasiinikatu 8
PL 31
00131 Helsinki

Puh. +358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi

Puolustusvoimat

Försvarsmakten • The Finnish Defence Forces

Puolustusvoimat
Kasarmikatu 17
PL 919
00131 Helsinki

Puh. +358 299 800 (vaihde)

kirjaamo.pe@mil.fi